

ALKOHOLINIŲ GĖRIMŲ IR TABAKO GAMINIŲ MAŽMENINĖS PREKYBOS VIETŲ IŠSIDĖSTYMO LIETUVOS TERITORIJOJE PAGAL SAVIVALDYBIŲ IŠDUOTAS LICENCIJAS 2021 METAIS TYRIMAS

Parengė

Violeta Verseckienė

Tabako, alkoholio, narkotinių
ir psichotropinių medžiagų
prekursorių licencijų skyriaus
vedėja

Rita Vaitiekūnaitė

Tabako, alkoholio, narkotinių ir
psichotropinių medžiagų
prekursorių licencijų skyriaus
vyriausioji specialistė

TURINYS

1. 2021 m. mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo pagal savivaldybių išduotas licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais tyrimas.....	2
1.1. Savivaldybių išduotų licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičiaus kitimo tendencijos.....	2
1.2. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas pagal veiklos rūšis apžvalga.....	3
1.3. Alkoholinių gėrimų prieinamumo kitimo tendencijos Lietuvoje pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais tenkanti gyventojų skaičių.....	5
1.4. Alkoholinių gėrimų prieinamumo kitimo tendencijos Lietuvos miestuose, kurortiniuose miestuose ir rajonuose pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais tenkanti gyventojų skaičių.....	6
1.5. Sustabdytų ir panaikintų licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais rajonų ir miestų savivaldybėse apžvalga.....	10
1.6. Vienkartinių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais savivaldybėse apžvalga.....	12
2. 2021 m. mažmeninės prekybos tabako gaminiais pagal savivaldybių išduotas licencijas verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais vietų išsidėstymo tyrimas.....	13
2.1. Savivaldybių išduotų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičiaus kitimo tendencijos.....	13
2.2. Tabako gaminių prieinamumo kitimo tendencijos Lietuvoje pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais tenkanti gyventojų skaičių.....	14
2.3. Tabako gaminių prieinamumo kitimo tendencijos pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais tenkanti gyventojų skaičių Lietuvos miestuose ir rajonuose.....	14
2.4. Sustabdytų ir panaikintų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais savivaldybėse.apžvalga.....	16
3. Išvados ir rekomendacijos.....	18

1. 2021 m. mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo pagal savivaldybių išduotas licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais tyrimas

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – Departamentas) 2021 metais atliko mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimą, pagal savivaldybių pateiktą informaciją 2021 m. birželio 30 d. (toliau – 2021 m.) į VĮ Registrų centras Licencijų informacinę sistemą (www.licencijavimas.lt) apie išduotas licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais.

Tyrimo tikslas – įvertinti išduotų ir galiojančių 2021 m. birželio 30 d. licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais (toliau – licencija) skaičių, jo kitimo tendencijas, licencijų skaičių miestų ir rajonų savivaldybėse, licencijų pasiskirstymą pagal veiklos rūšis, taip pat įvertinti kiek gyventojų tenka vienai licencijai Lietuvos Respublikoje bei atskiruose miestuose ir rajonuose, alkoholinių gėrimų pagal vienai licencijai tenkantį gyventojų skaičių prieinamumo (toliau – prieinamumas) kitimą. Taip pat tyrimo metu surinkta ir apibendrinta informacija apie licencijų galiojimo sustabdymą, licencijų panaikinimą, išduotas sezonines ir vienkartinės licencijas savivaldybėse (nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2021 m. birželio 30 d.).

Tyrimo įvertinti Departamento surinkti duomenys apie savivaldybių išduotas licencijas nuo 2011 iki 2021 metų (žr. 1 lentelę).

1.1. Savivaldybių išduotų licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičiaus kitimo tendencijos

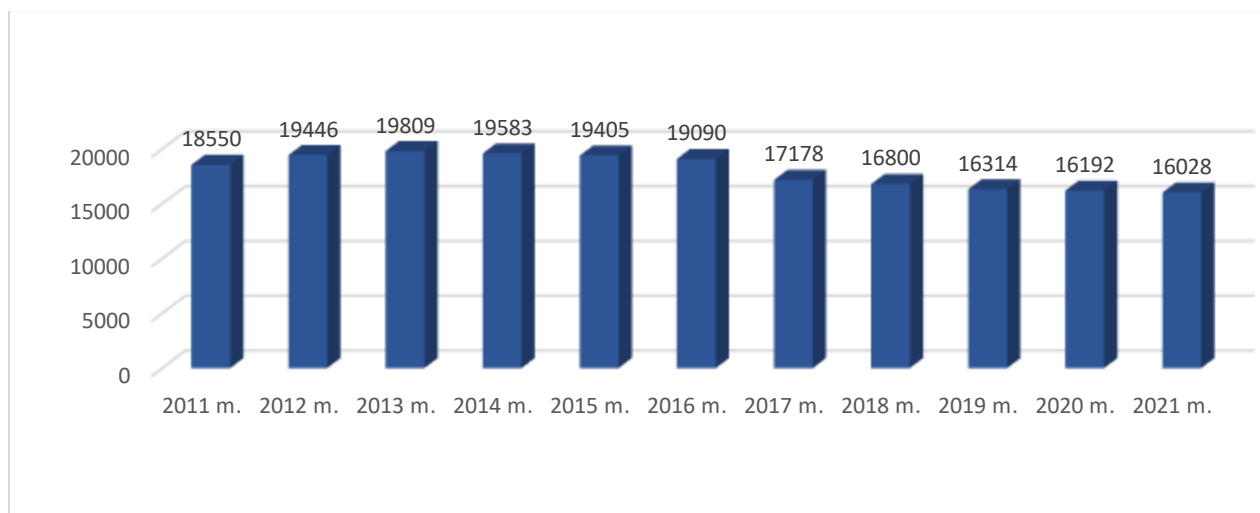
VĮ Registrų centro Licencijų informacinės sistemos www.licencijavimas.lt duomenimis, Lietuvoje 2020 m. birželio 30 d. galiojo 16192 licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais.

1 lentelė. 2011 – 2021 m. galiojusios licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais

Metai	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Licencijų skaičius	18550	19446	19809	19583	19405	19090	17178	16800	16314	16192	16028

Departamentas duomenis apie savivaldybių išduotas ir galiojančias licencijas renka nuo 2003 metų, tačiau dėl ilgo laikotarpio, informacija apie galiojančias licencijas pateikta nuo 2011 metų. Tiriamuoju laikotarpiu – 2021 m. išduotų galiojančių licencijų skaičius, palyginti su 2020 m., sumažėjo 164 licencijomis, arba 1 procentu.

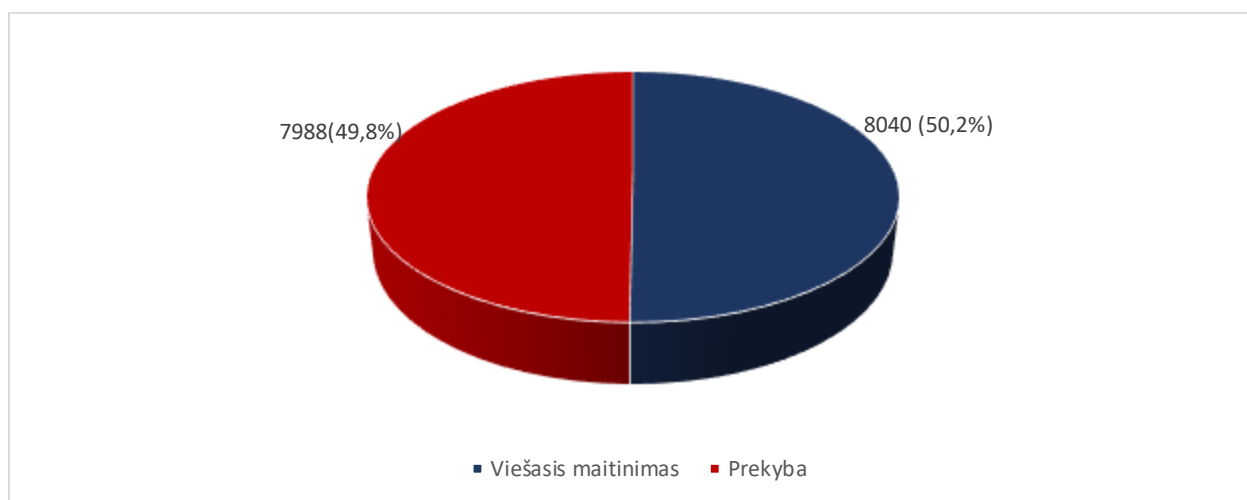
1 pav. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičiaus kitimo 2011–2021 m. dinamika

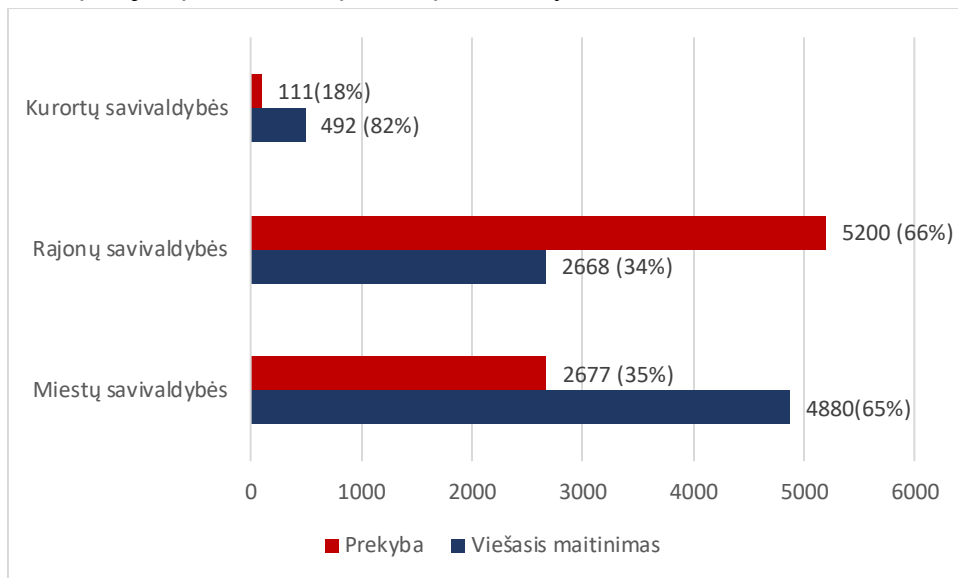
1.2. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas pagal veiklos rūšis apžvalga

Išanalizavus ir susisteminus LIS duomenis, 2021 m. birželio 30 d. galiojo 8040 licencijų išduotų viešojo maitinimo įmonėms ir 7988 licencijos prekybos įmonėms (2 pav.), t. y. licencijų pasiskirstymas pagal veiklos rūšis beveik vienodas –49,8 proc. išduotos mažmeninės prekybos įmonėms ir 50,2 proc. viešojo maitinimo įmonėms.

2 pav. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas Lietuvoje pagal veiklos rūšis 2021 m. birželio 30 d.

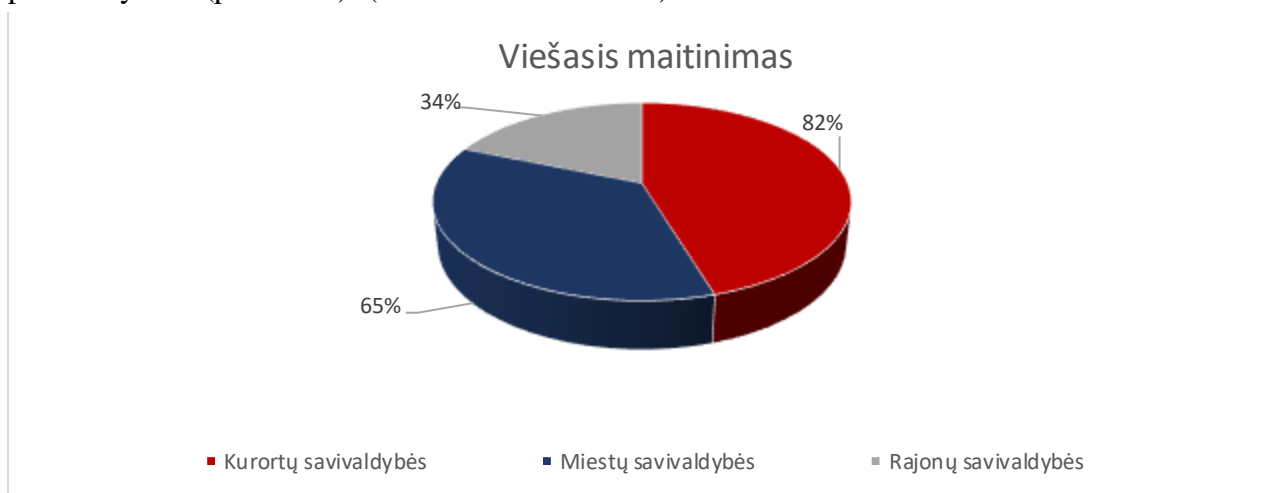

3 pav. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas pagal veiklos rūšis miestų, rajonų ir kurortinių miestų savivaldybėse 2021 m.

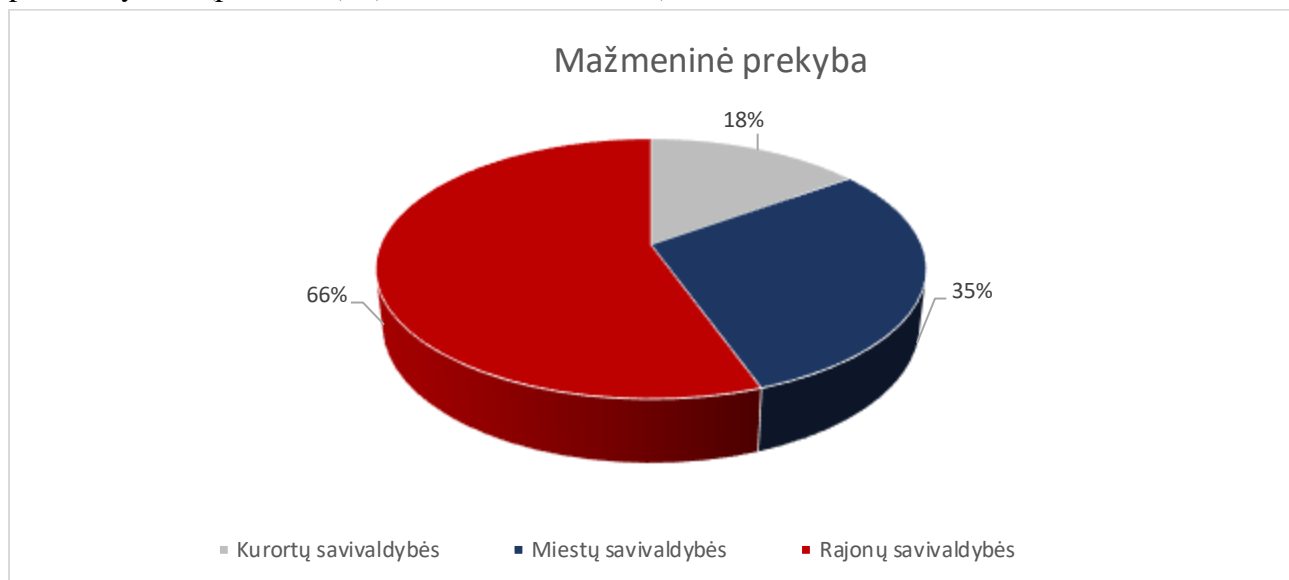
Įvertinus 3 pav. pateiktus duomenis, matyti, kad 2021 m. birželio 30 d. miestuose galiojo 4880 licencijų išduotų viešojo maitinimo įmonėms ir 2677 licencijos – mažmeninės prekybos įmonėms, rajonų savivaldybės – 2668 licencijos viešojo maitinimo įmonėms ir 5200 licencijų mažmeninės prekybos įmonėms, kurortinių miestų savivaldybėse 492 licencijos viešojo maitinimo įmonėse ir 111 licencijų – mažmeninės prekybos įmonėse. 4 paveiksle matyti, kad išduotų licencijų viešojo maitinimo įmonėms skaičius kurortiniuose miestuose sudaro 82 procentus, miestuose - 65 proc. rajonuose – tik 34 proc. nuo visų išduotų licencijų skaičiaus.

4 pav. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais viešojo maitinimo įmonėse pasiskirstymas (procentais) (2021 m. birželio 30 d.)

5 paveiksle matyti, kad išduotų licencijų mažmeninės prekybos įmonėms skaičius kurortiniuose miestuose sudaro 18 procentą, miestuose – 35 proc., rajonuose – 66 proc. nuo visų išduotų licencijų skaičiaus.

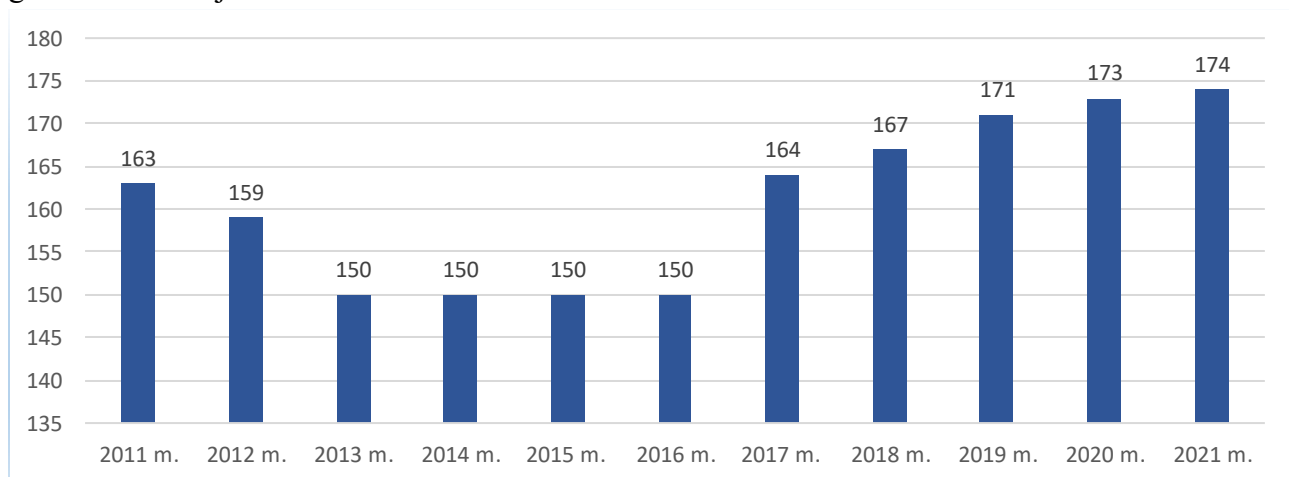
5 pav. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais mažmeninės prekybos įmonėse pasiskirstymas (procentais) (2021 m. birželio 30 d.)

1.3. Alkoholinių gėrimų prieinamumo kitimo tendencijos Lietuvoje pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais tenkanti gyventojų skaičių

Departamentas, surinkęs informaciją apie išduotas galiojančias licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais, įvertino gyventojų skaičių, tenkanti vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais. Iš pateikto 6 pav. matyti, kad alkoholinių gėrimų prieinamumas Lietuvoje kasmet mažėja. Jeigu 2013 – 2016 metų analizuojamais laikotarpiais vienai licencijai teko 150 gyventojų, tai 2021 metais – 174 gyventojai.

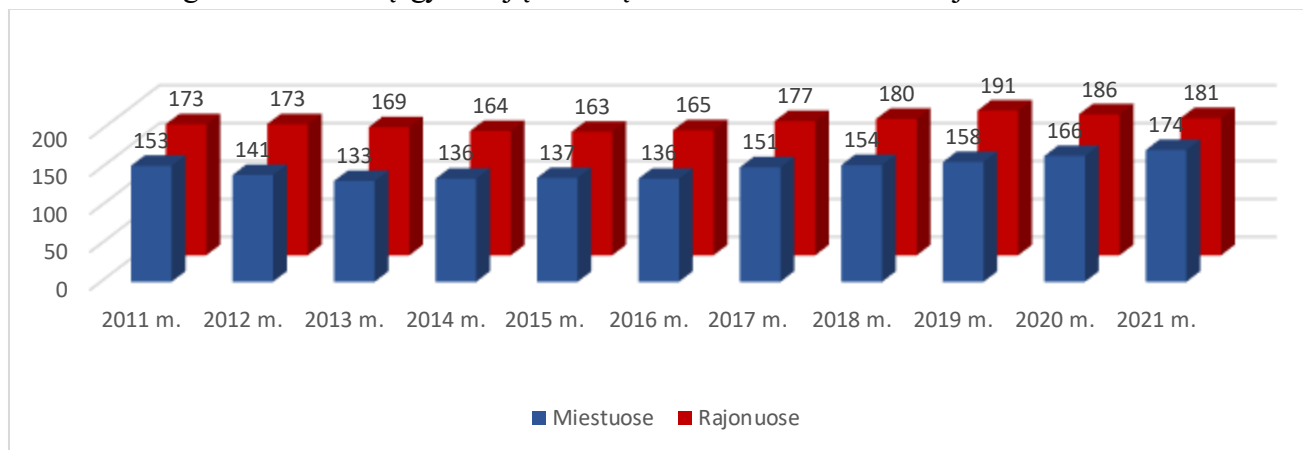
6 pav. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais Lietuvoje 2011-2021 m.

1.4. Alkoholinių gėrimų prieinamumas Lietuvos miestuose, kurortiniuose miestuose ir rajonuose pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais tenkanti gyventojų skaičių

Departamentas palygino alkoholinių gėrimų prieinamumą Lietuvos miestuose ir rajonuose 2011 – 2021 metais.

7 pav. Alkoholinių gėrimų prieinamumas pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais tenkanti gyventojų skaičių Lietuvos miestuose ir rajonuose 2011 – 2020 m.

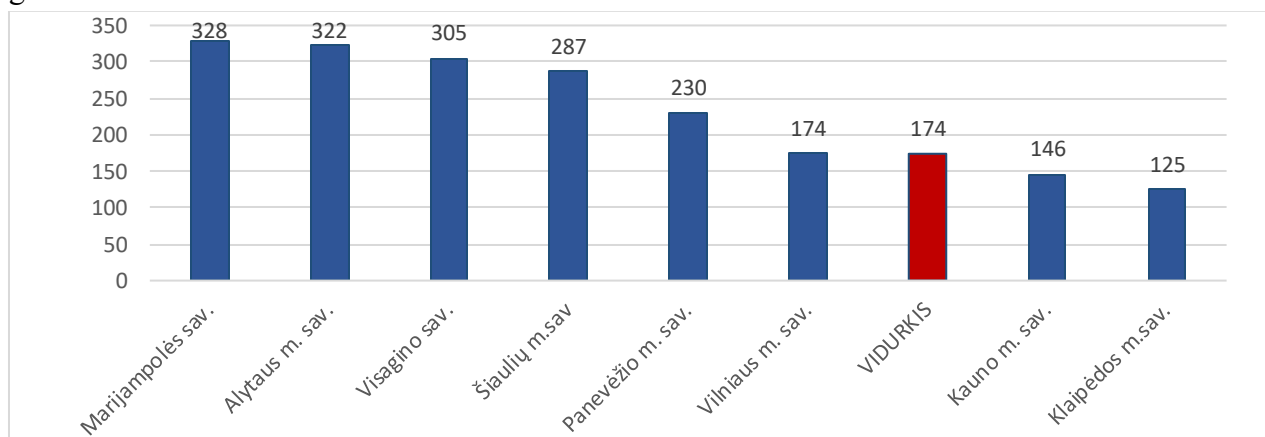

Alkoholinių gėrimų prieinamumas 2021 metais, lyginant su 2020 metais, Lietuvos miestuose mažėjo, o rajonuose – padidėjo.

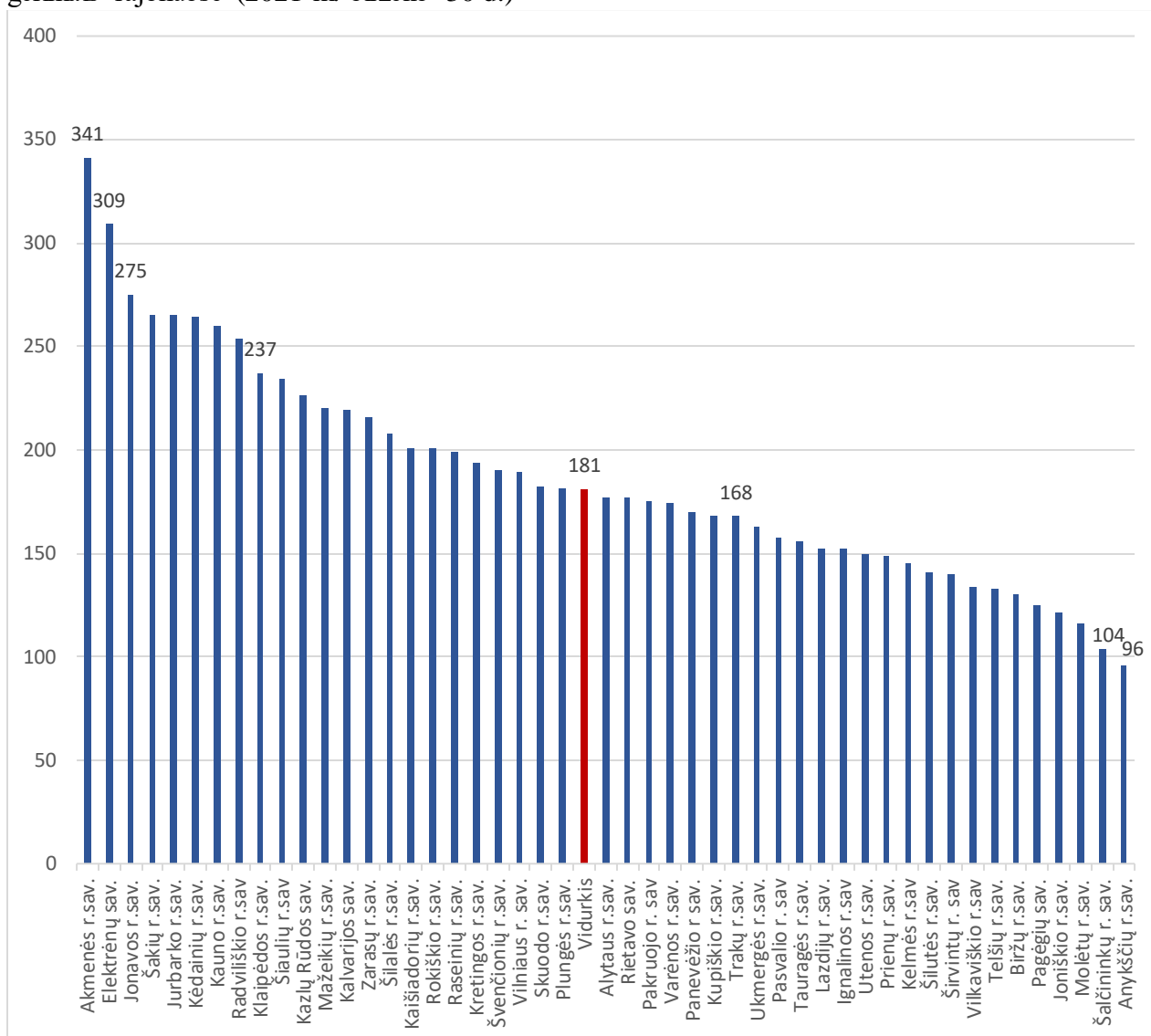
2020 metais miestų savivaldybėse vienai licencijai teko 166 gyventojai, 2021 metais – 174 gyventojai. 2020 metais rajonų savivaldybėse vienai licencijai teko 186 gyventojas, 2021 metais – 181 gyventojas (žr. 7 pav.). Alkoholinių gėrimų prieinamumo mažėjimą miestų savivaldybėse, o rajonų savivaldybėse – didėjimą, sąlygojo ir gyventojų skaičiaus pokyčiai, t. y. tiriamuoju laikotarpiu padidėjo miesto gyventojų skaičius, o rajono gyventojų skaičius – sumažėjo.

Departamentas palygino alkoholinių gėrimų prieinamumą miestuose 2020 – 2021 metais: mažiausias alkoholinių gėrimų prieinamumas yra Marijampolėje – 328 gyventojai tenka vienai licencijai (2020 m. – 323), didžiausias alkoholinių gėrimų prieinamumas yra Klaipėdoje – 125 gyventojai (2020 m. – 131 gyventojas) (žr. 8 pav.).

8 pav. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais miestuose 2021 m.

9 pav. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais rajonuose (2021 m. birželio 30 d.)

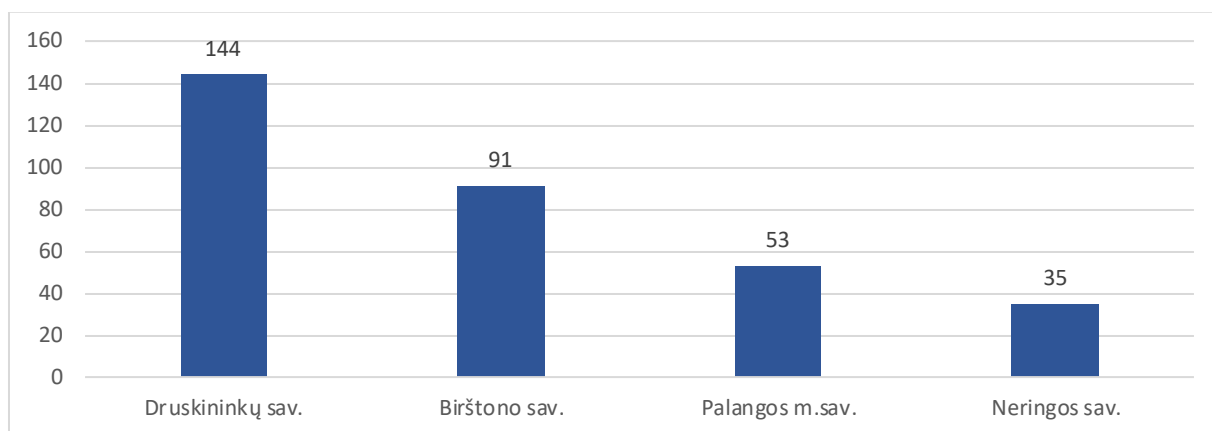

Vertinant alkoholinių gėrimų prieinamumą rajonuose, 2021 metais mažiausias alkoholinių gėrimų prieinamumas Akmenės rajono savivaldybėje – 341 gyventojas tenka vienai licencijai (2020 metais - 346 gyventojai), Elektrėnų savivaldybėje – 309 gyventojų tenka vienai licencijai (2020 metais – 315 gyventojai), didžiausias – Anykščių rajono savivaldybėje – 96 gyventojai vienai licencijai (2020 metais – 101 gyventojas), Šalčininkų rajono savivaldybėje – 104 gyventojai vienai licencijai (2020 m. – 107 gyventojai) (žr. 9 pav.).

Atsižvelgiant į kurortinių miestų specifiką, alkoholinių gėrimų prieinamumas kurortuose, pateiktas atskirai.

10 pav. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai alkoholinių gėrimų licencijai kurortiniuose miestuose 2021 m.

Alkoholinių gėrimų prieinamumas kurortiniuose miestuose gerokai didesnis, negu vidutinis Lietuvoje. Jeigu 2021 m. vidutinis alkoholinių gėrimų prieinamumas Lietuvoje yra 174 gyventojai vienai licencijai, tai, neįskaičiuojant sezoninių licencijų, Neringoje – vienai licencijai tenka 35 gyventojai (2020 m. – 43) Druskininkuose - 144 gyventojai (2020 m. – 144 gyventojai), (žr. 10 pav.).

Tiriamuoju laikotarpiu tik 8 miestų ir rajonų savivaldybėse sumažėjo alkoholinių gėrimų prieinamumas, skaičiuojant kiek gyventojų tenka 1 licencijai.

2 lentelė. Lietuvos savivaldybės, kuriose 2021 m. sumažėjo alkoholinių gėrimų prieinamumas, lyginant su 2020 m.

Eil. Nr.	Rajonų savivaldybės	1-ai licencijai tenka gyventojų 2021 m. birželio 30 d.	1-ai licencijai tenka gyventojų 2020 m. birželio 30 d.
1	Marijampolės sav.	328	323
2	Jurbarko r. sav.	265	261
3	Kauno r. sav.	260	259
4	Klaipėdos r. sav.	237	236
5	Mažeikių r. sav.	220	219
6	Vilniaus m. sav.	174	155
7.	Kauno m. sav.	146	143
8	Kelmės r. sav.	145	142

2 lentelėje matyti, kad Marijampolės savivaldybėje alkoholinių gėrimų prieinamumas sumažėjo iki 328 gyventojų vienai licencijai (2020 metais – 323 gyventojai), Jurbarko rajone – 265 gyventojai (2020 metais buvo 261 gyventojas).

Žemiau pateikiami duomenys tų Lietuvos savivaldybių, kuriose alkoholinių gėrimų prieinamumas, skaičiuojant vienai licencijai tenkantį gyventojų skaičių, padidėjo arba nesikeitė (žr. 3 lentelė).

3 lentelė. Lietuvos savivaldybės, kuriose 2021 metais padidėjo alkoholinių gėrimų prieinamumas, palyginti su 2020 m.

Eil. Nr.	Rajono savivaldybė	1-ai licencijai tenka gyventojų 2021 m. birželio 30 d.	1-ai licencijai tenka gyventojų 2020 m. birželio 30 d.
1.	Akmenės r. sav.	341	346
2.	Alytaus m. sav.	322	337
3.	Elektrėnų sav.	309	315
4.	Visagino sav.	305	313
5.	Šiaulių m. sav.	287	294
6.	Jonavos r. sav.	275	278
7.	Šakių r. sav.	265	275
8.	Kėdainių r. sav.	264	273
9.	Radviliškio r. sav.	254	260
10.	Šiaulių r. sav.	234	235
11.	Panevėžio m. sav.	230	244
12.	Kazlų Rūdos sav.	226	255
13.	Kalvarijos sav.	219	223
14.	Zarasų r. sav.	216	231
15.	Šilalės r. sav.	208	219
16.	Kaišiadorių r. sav.	201	204
17.	Rokiškio r. sav.	201	205
18.	Raseinių r. sav.	199	206
19.	Kretingos r. sav.	194	205
20.	Švenčionių r. sav.	190	199
21.	Vilniaus r. sav.	189	191
22.	Skundo r. sav.	182	189
23.	Plungės r. sav.	181	188
24.	Alytaus r. sav.	177	179
25.	Rietavo sav.	177	190
26.	Pakruojo r. sav.	175	186
27.	Varėnos r. sav.	174	188
	VIDURKIS	174	173
28.	Panevėžio r. sav.	170	172
29.	Kupiškio r. sav.	168	171
30.	Trakų r. sav.	168	168
31.	Ukmergės r. sav.	163	168
32.	Pasvalio r. sav.	158	163
33.	Tauragės r. sav.	156	163
34.	Lazdijų r. sav.	152	159
35.	Ignalinos r. sav.	152	155
36.	Utenos r. sav.	150	153
37.	Prienų r. sav.	149	155
38.	Druskininkų sav.	144	144
39.	Šilutės r. sav.	141	146
40.	Širvintų r. sav.	140	155
41.	Vilkaviškio r. sav.	134	138
42.	Telšių r. sav.	133	143
43.	Biržų r. sav.	130	136
44.	Klaipėdos m. sav.	125	131
45.	Pagėgių sav.	125	139

46.	Joniškio r. sav.	121	125
47.	Molėtų r. sav.	116	119
48.	Šalčininkų r. sav.	104	107
49.	Anykščių r. sav.	96	101
50.	Birštono sav.	91	98
51.	Palangos sav.	53	53
52.	Neringos sav.	35	43

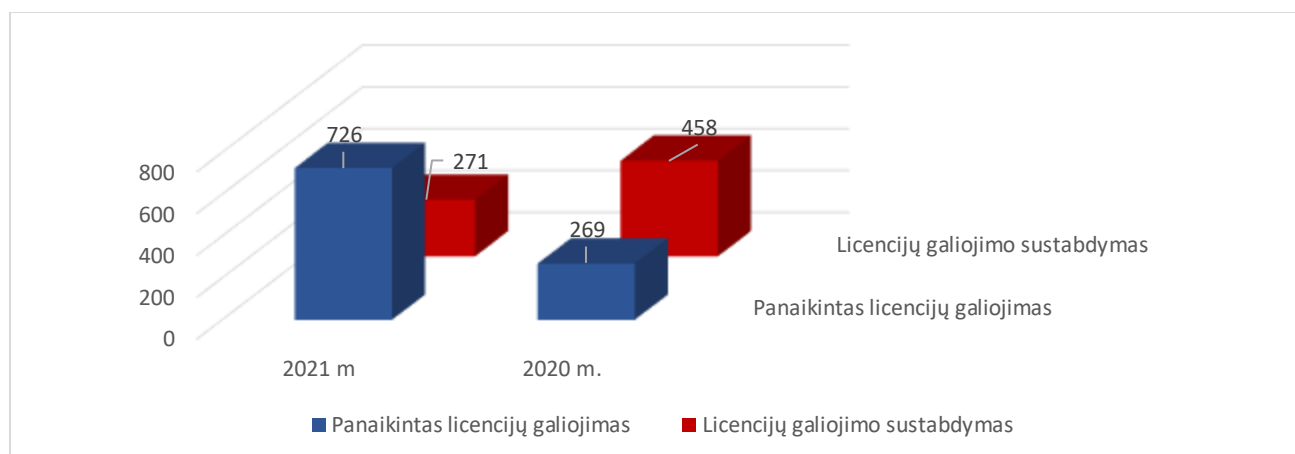
Iš pateiktos lentelės matyti, kad daugelyje miestų ir rajonų savivaldybių alkoholinių gėrimų prieinamumas ne tik didesnis nei vidutinis Lietuvoje, bet ir kasmet didėja. Tokią situaciją sąlygoja tai, kad savivaldybėse gyventojų skaičius mažėja, o prekybos vietų alkoholiniais gėrimais skaičius didėja.

1.5. Sustabdytų ir panaikintų licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais rajonų ir miestų savivaldybėse apžvalga

Departamentas, atlikęs mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo tyrimą, rekomenduoja savivaldybėms pasinaudoti Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 18⁶ straipsnio 7 punkto, 34 straipsnio 19 punkto 8 dalies nuostatomis ir sustabdyti ar panaikinti licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais galiojimą tų įmonių, kurios nevykdo veiklos.

Departamentas surinko ir susistemino turimą informaciją apie sustabdytų ir panaikintų licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičių 2020-2021 metais.

11 pav. Panaikintų ir sustabdytų licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičius 2020 – 2021 m.

11 paveiksle pateiktas palyginimas apie 2016 – 2020 m. sustabdytas ir panaikintas licencijas verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais. Daugiausiai sustabdytų ir panaikintų licencijų buvo 2017 metais. Tiriamuoju laikotarpiu sustabdytas 458 licencijų galiojimas ir panaikintas 269 licencijų galiojimas.

4 lentelė. Sustabdytų licencijų galiojimo skaičius savivaldybėse 2021 m.

Eil. Nr.	Miestų ir rajonų savivaldybės	Sustabdytų licencijų galiojimo skaičius			
		Iš viso	Įmonė pateikia prašymą, kai nevykdo veiklos	Savivaldybės sprendimu, kai įmonės nevykdo veiklos	Kitais atvejais
1	Kauno m. sav.	130	1	0	129
2	Vilniaus m. sav.	91	91	0	0
3	Marijampolės sav.	18	0	18	0
4	Šiaulių m. sav.	5	5	0	0
5	Klaipėdos m. sav.	5	1	4	0
6	Kitos savivaldybės	22	8	13	1
	Iš viso	271	106	35	130

Iš 271 licencijų galiojimo sustabdymo atvejų, net 129 licencijų galiojimą sustabdė Kauno m. savivaldybė toms įmonėms, kurioms buvo panaikintas maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimas, 91 licencijos galiojimą sustabdė Vilniaus m. savivaldybė, įmonėms pateikus prašymą, sustabdyti licencijos galiojimą.

5 lentelė. Panaikintų licencijų skaičius savivaldybėse 2021 metais

Eil. Nr.	Miestų ir rajonų savivaldybės	Panaikintų licencijų skaičius				
		Iš viso	Įmonė pateikia prašymą panaikinti licencijos galiojimą, kai nevykdo veiklos	Savivaldybės sprendimu, kai įmonė nevykdo veiklos	Įmonė likviduota ar išregistruota	Kitais atvejais
1.	Vilniaus m. sav.	569	569	0	0	1
2.	Jonavos r. sav.	21	21	0	0	0
3.	Klaipėdos m. sav.	17	3	12	2	0
4.	Druskininkų sav.	12	0	1	11	0
5.	Marijampolės sav.	12	10	2	0	0
6.	Kauno r. sav.	10	7	0	3	0
7.	Mažeikių r. sav.	9	5	4	0	0
8.	Jurbarko r. sav.	8	0	2	0	6
9.	Kauno m. sav.	7	3	0	4	0
10.	Kitos savivaldybės	61	13	36	11	1
		726	631	57	31	7

2021 metais savivaldybės panaikino 726 licencijų galiojimą, iš jų net 569 licencijų galiojimas panaikintas Vilniaus miesto savivaldybė sprendimu, kai įmonės nevykdo veiklos.

1.6. Vienkartinių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais savivaldybėse apžvalga

Departamentas surinko informaciją apie savivaldybėse išduotas vienkartinės licencijas 2017 – 2021 metais.

Išduotų vienkartinių licencijų skaičius 2021 metais, lyginant su 2020 metais, sumažėjo net 30 procentų (žr. 7 lentelė.), o palyginus 2021 m. išduotų vienkartinių licencijų skaičių su priešpandeminiu laikotarpiu 2019 m., matyti, kad jų skaičius sumažėjo net 2,3 karto. Per metus vienkartinių licencijų daugiausiai išduota Kauno mieste – 163 licencijos (2020 metais – 6 licencijos, 2019 metais – 238 licencijos, 2018 metais – 289 licencijos. 2017 metais – 308 licencijos), Vilniaus mieste – 137 licencijos (2020 metais – 386 licencijos, 2019 metais – 405 licencijos, 2018 metais – 388, 2017 metais – 347 licencijos), Klaipėdos mieste – 71 licencija (2020 metais – 215 licencijų, 2019 metais – 185 licencijos, 2018 metais – 177 licencijos, 2017 metais – 165 licencijos, (žr. 7 lentelė).

7 lentelė. Vienkartinių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičius 2017 – 2021 m. pagal miestų ir rajonų savivaldybes

Eil. Nr.	Miestų ir rajonų savivaldybės	Vienkartinių Licencijų Skaičius 2021-06-30	Vienkartinių licencijų skaičius 2020-06-30	Vienkartinių licencijų skaičius 2019-06-30	Vienkartinių licencijų skaičius 2018-06-30	Vienkartinių licencijų skaičius 2017-06-30
1	Kauno m. sav.	163	6	238	289	308
2	Vilniaus m. sav.	137	386	405	388	347
3	Klaipėdos m. sav.	71	215	185	177	165
4	Palangos m. sav.	43	0	85	139	89
5	Šiaulių m. sav.	43	66	59	83	72
6	Anykščių r. sav.	41	47	56	36	32
7	Utenos r. sav.	39	87	85	115	108
8	Raseinių r. sav.	37	36	30	21	27
9	Marijampolės sav.	34	61	76	67	63
10	Telšių r. sav.	26	36	55	31	22
11	Druskininkų sav.	25	8	76	61	58
12	Kitos savivaldybės	492	708	1336	1242	1257
	Iš viso	1151	1656	2686	2649	2548

2. 2021 m. mažmeninės prekybos tabako gaminiais pagal savivaldybių išduotas licencijas verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais vietų išsidėstymo tyrimas

Departamentas 2021 metais atliko ir mažmeninės prekybos tabako gaminiais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimą, pagal 2021 m. birželio 30 d. (toliau 2020 m.) savivaldybių pateiktą informaciją į VĮ Registrų centras Licencijų informacinę sistemą www.licencijavimas.lt apie išduotas licencijas verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais.

Tyrimo įvertinti Departamento surinkti duomenys apie savivaldybių išduotas licencijas nuo 2011 iki 2021 metų (žr. 1 lentelę).

2.1. Savivaldybių išduotų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičiaus kitimo tendencijos

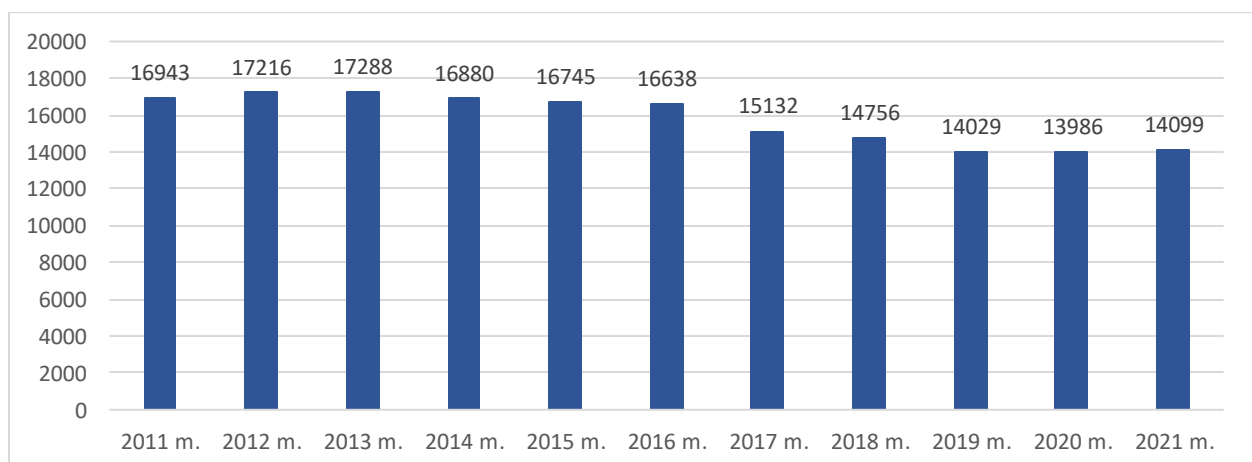
Savivaldybių pateiktais duomenimis, 2021 metų birželio 30 d. galiojo 14099 licencijos verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Galiojančių licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais 2011 – 2021 m. skaičius

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Licencijų skaičius	16943	17216	17288	16880	16745	16638	15132	14756	14029	13986	14099

Nuo 2014 iki 2020 m. licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičius mažėjo, o 2021 metais, palyginti su 2020 metais, licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičius padidėjo 113 licencijų, arba apie 1 procentą. (žr. 1 pav.).

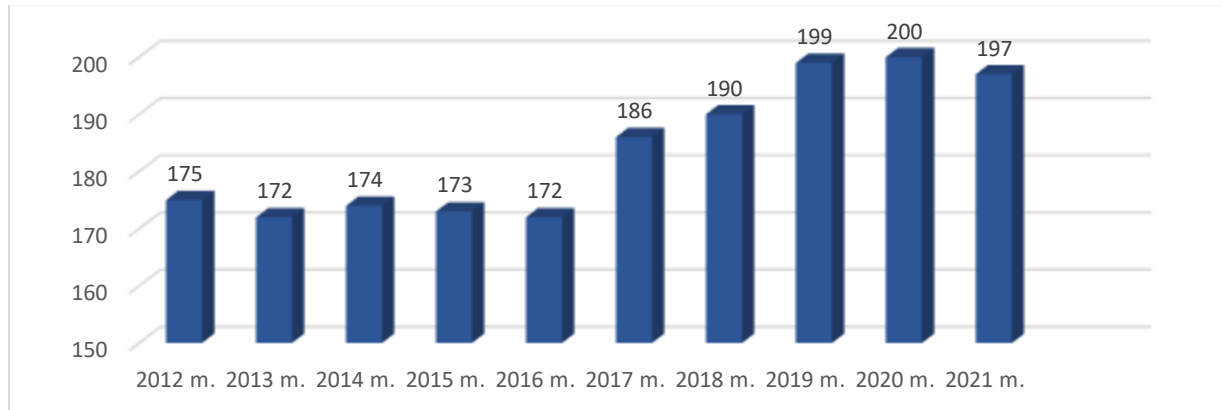
1 pav. Licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičiaus kitimo 2011 - 2021 m. dinamika

2.2. Tabako gaminių prieinamumo kitimo tendencijos Lietuvoje pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais tenkanti gyventojų skaičių

2021 metais Lietuvoje vienai tabako gaminių mažmeninės prekybos licencijai tenka 197 gyventojai (2020 m. – 200 gyventojų). Tabako gaminių prieinamumo didėjimui įtakus turėjo ir gyventojų skaičiaus Lietuvoje sumažėjimas, ir per metus padidėjęs išduotų licencijų skaičius.

2 pav. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais Lietuvoje 2011 – 2021 m.

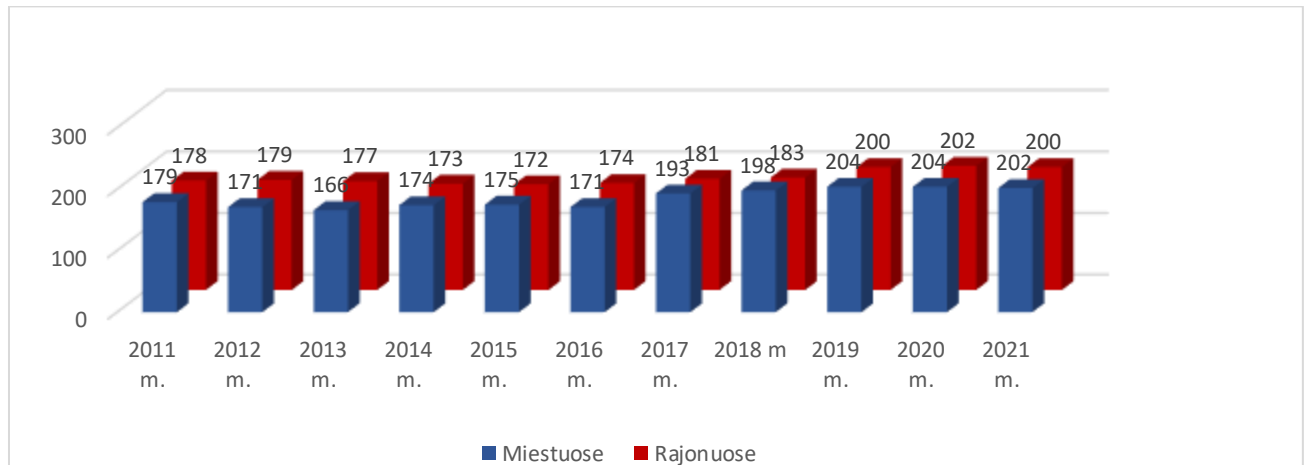
2.3. Tabako gaminių prieinamumo kitimo tendencijos pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais tenkanti gyventojų skaičių Lietuvos miestuose ir rajonuose

Departamentas įvertino ir palygino tabako gaminių prieinamumą pagal vienai licencijai tenkanti gyventojų skaičių (toliau – prieinamumas) miestuose ir rajonuose.

3 pav. pateiktos tabako gaminių prieinamumo miestuose ir rajonuose 2011-2021 metais kitimo tendencijos.

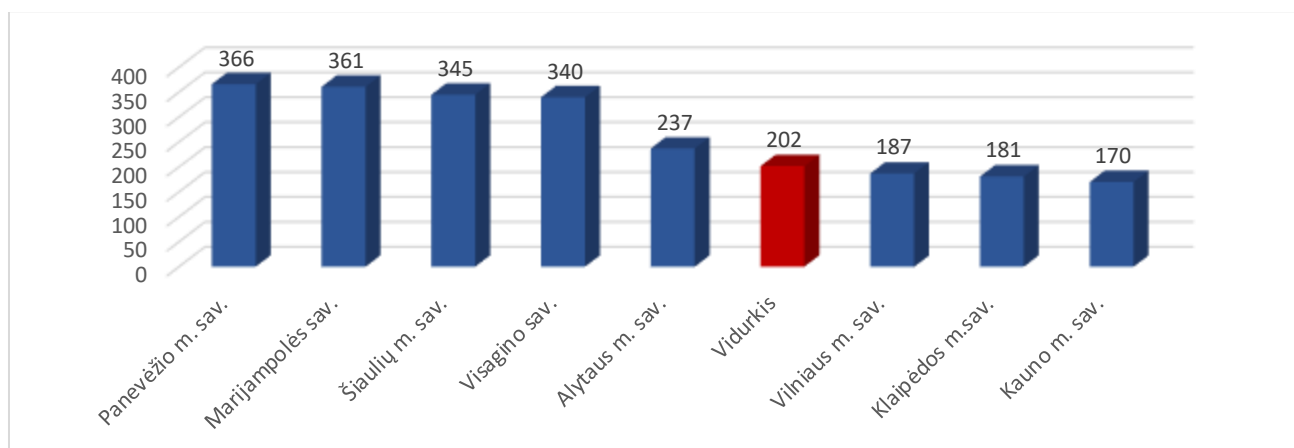
Lietuvos miestų savivaldybėse didžiausias tabako gaminių prieinamumas – 166 gyventojai vienai licencijai, buvo 2013 metais, o 2021 m. – 202 gyventojai. Tabako gaminių prieinamumas tenkantis vienai licencijai miestų savivaldybėse, palyginti su 2013 m., sumažėjo 18 procentų. Rajonų savivaldybėse didžiausias tabako gaminių prieinamumas, 172 gyventojai vienai licencijai, buvo 2015 metais, o 2021 m. – 200 gyventojų. Tabako gaminių prieinamumas tenkantis vienai licencijai rajonų savivaldybėse, palyginti su 2015 m., sumažėjo 14 proc.

3 pav. Tabako gaminių prieinamumas pagal vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais tenkanti gyventojų skaičių Lietuvos miestuose ir rajonuose 2011 – 2021 m.

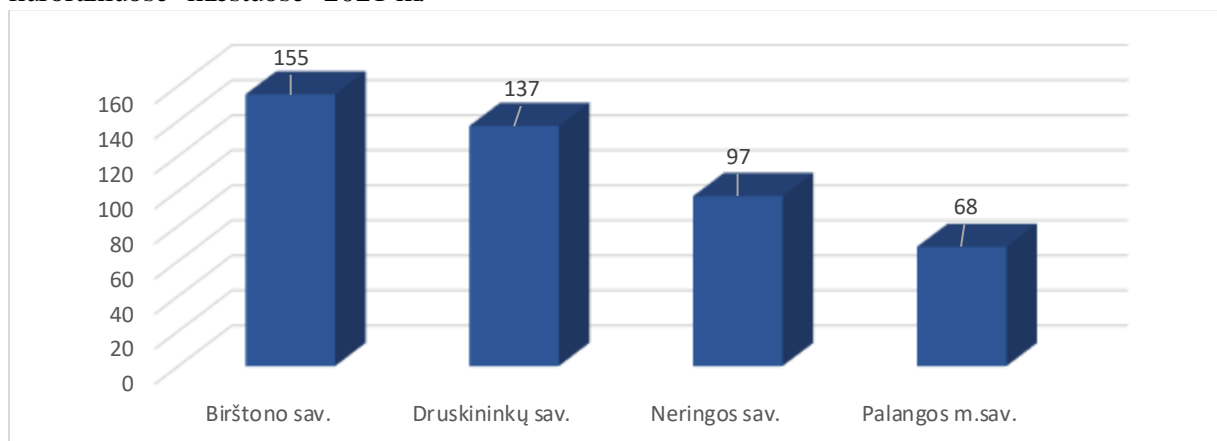
Mažiausias tabako gaminių prieinamumas 2021 metais yra Panevėžyje – 366 gyventojai (2020 m. - 381 gyventojas, 2019 m. – 395 gyventojai) 1 tabako gaminių mažmeninės prekybos licencijai. Didžiausias tabako gaminių prieinamumas yra Kauno mieste – 170 gyventojų (2020 m. - 171 gyventojas, 2019 metais -169 gyventojai) (žr. 4 pav.).

4 pav. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais 2021 m. miestuose

Atsižvelgiant į kurortinių miestų specifiką, kurortiniai miestai išskirti atskirai. 2021 metais mažiausias tabako gaminių prieinamumas Birštone – 155 gyventojai tenka vienai licencijai (2020 metais -155 gyventojai, 2019 metais – 142 gyventojai), didžiausias – Palangoje – 68 gyventojai, (2020 metais - 71 gyventojas, 2019 metais – 70 gyventojų) (žr. 5 pav.).

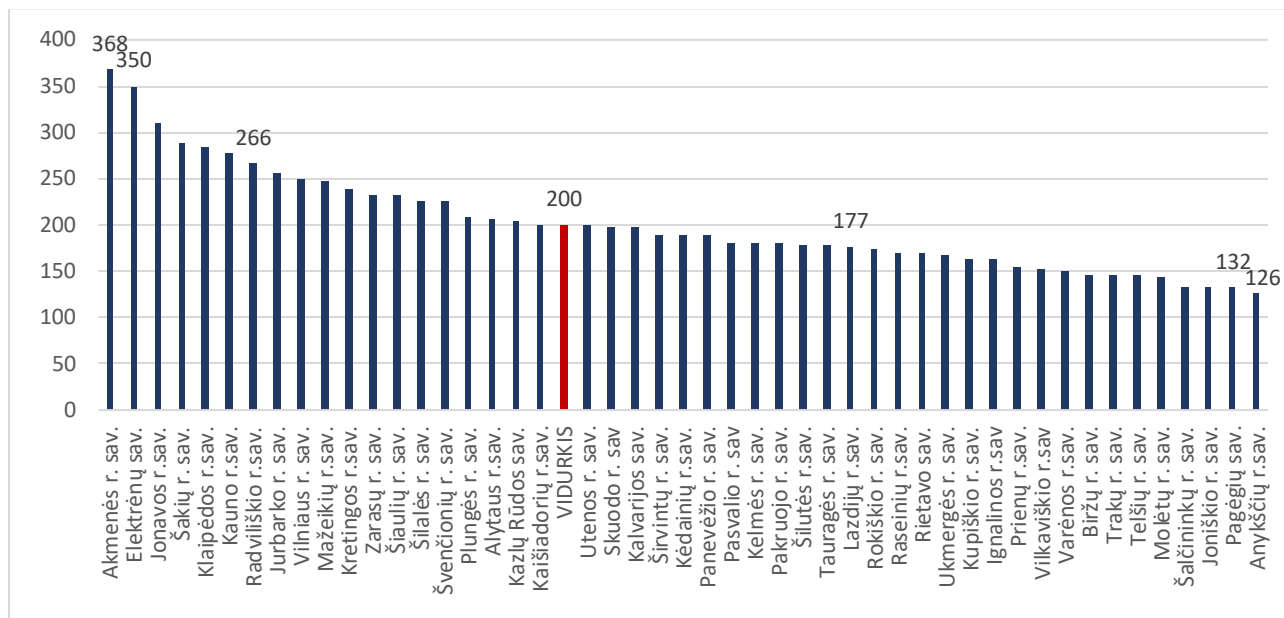
5 pav. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais kurortiniuose miestuose 2021 m.

2021 metais rajonų savivaldybėse vidutiniškai vienai tabako gaminių prekybos licencijai tenka 200 gyventojų (2020 metais – 202 gyventojai, 2019 metais – 200 gyventojų) (žr. 6 pav.).

6 pav. Vidutinis gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais, rajonuose 2021 m.

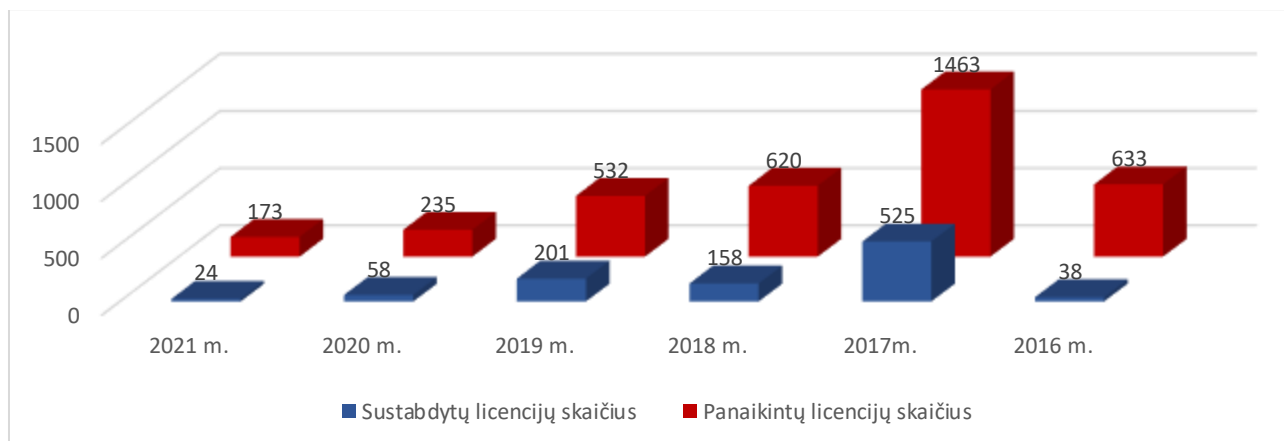

Vertinant tabako gaminių prieinamumą rajonuose, 2021 metais mažiausias tabako gaminių prieinamumas – Akmenės rajono sav. – 368 gyventojai (2020 metais – 359 gyventojai), didžiausias Anykščių rajone - 126 gyventojų (2020 metais – 130 gyventojų), (žr. 6 pav.).

2.4. Sustabdytų ir panaikintų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais savivaldybėse apžvalga

Departamentas surinko ir palygino duomenis apie savivaldybėse 2016 – 2021 m. sustabdytų licencijų ir panaikintų licencijų skaičių.

7 paveikslas. Sustabdytų ir panaikintų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičius 2016 – 2021 m.

2021 metais savivaldybės sustabdė tik 24 licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais galiojimą (2020 m. – 58 licencijų, 2019 m. – 201 licenciją, 2018 m. – 158 licencijų, 2017 m. – 525 licencijų, 2016 m. – 38 licencijas), o panaikino 173 licencijų galiojimą (2020 m.- 235 licencijų, 2019 m. – 532 licencijų, 2018 m. – 620 licencijų, 2017 m. – 1463 licencijų, 2016 m. – 633 licencijų) (žr. 7 pav.).

2 lentelė. Sustabdytų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičius savivaldybėse 2021 metais

Eil. Nr.	Savivaldybė	Sustabdytų licencijų galiojimo skaičius			
		Iš viso	Įmonė pateikia prašymą sustabdyti licencijos galiojimą, kai nevykdo veiklos	Savivaldybės sprendimu, kai įmonė nevykdo veiklos	kitais atvejais
1	Palangos m. sav.	6	0	6	0
2	Vilniaus m. sav.	4	0	4	0
3	Marijampolės sav.	2	2	0	0
4	Mažeikių r. sav.	2	0	2	0
5	Kitos savivaldybės	10	6	4	0
	Iš viso	24	8	16	0

Daugiausiai licencijų galiojimą sustabdė Palangos savivaldybė – 6 licencijų ir Vilniaus miesto savivaldybė – 4 licencijų (žr. 2 lentelė).

2021 metais savivaldybės panaikino 173 licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais galiojimą, iš jų - 58 licencijos (33 proc.) panaikintos, įmonei pateikus prašymą panaikinti licenciją, 74 licencijos (43 proc.) panaikintos savivaldybės sprendimu, kai įmonė nevykdo veiklos, 41 licencija (24 proc.) panaikinta, kai įmonės likviduotos ar išregistruotos (žr. 3 lentelė). Daugiausiai licencijų panaikino Vilniaus miesto savivaldybė – 33 licencijas, Jonavos rajono savivaldybė – 23 licencijas.

3 lentelė. Panaikintų licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičius savivaldybėse 2021 m.

Eil. Nr.	Savivaldybė	Panaikintų licencijų skaičius				
		Iš viso	Įmonė pateikia prašymą, kai nevykdo veiklos	Savivaldybės sprendimu, kai įmonė nevykdo veiklos	Įmonė likviduota ar išregistruota	Kitais atvejais
1.	Vilniaus m. sav.	33	7	18	8	0
2.	Jonavos r. sav.	23	21	2	0	0
3.	Kauno m. sav.	15	0	15	0	0
4.	Kauno r. sav.	13	9	0	4	0
5.	Klaipėdos m. sav.	12	1	9	2	0
6.	Marijampolės sav.	10	8	2	0	0
7.	Jurbarko r. sav.	9	0	1	8	0
8.	Druskininkų sav.	6	0	0	6	0
9.	Kelmės r. sav.	6	0	2	4	0
10.	Kitos savivaldybės	46	12	25	9	0
	Iš viso	173	58	74	41	0

3. Išvados ir rekomendacijos

3.1. Palyginus su 2020 metais, 2021 metais licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičius sumažėjo 1 procentu – iki 16028 licencijų. Taip pat šiek tiek sumažėjo ir alkoholinių gėrimų prieinamumas skaičiuojant kiek gyventojų tenka vienai licencijai: 2021 metais – 174 gyventojas, 2020 metais – 173 gyventojai.

3.2. Palyginus 2021 metus su 2020 metais, licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičius padidėjo 1 procentu – iki 14099 licencijų. Tabako gaminių prieinamumas taip pat padidėjo: 2021 metais – 1 licencijai tenka 197 gyventojai, 2020 metais – 200 gyventojai 1 licencijai.

3.3. Departamentas, vertindamas savivaldybių išduotų licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais ir licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičiaus kitimo tendencijas, skatina savivaldybes nuosekliai peržiūrėti išduotas licencijas, įvertinti jas pagal VĮ Registrų centro duomenis – ar licencijos turėtojas nėra išregistruotas iš Juridinių asmenų registro, paaiškėjus, kad išregistruotas, naikinti licencijos galiojimą, taip pat įvertinti, ar licencijos turėtojas realiai vykdo licencijuojamą veiklą, o paaiškėjus, kad veikla nėra vykdoma, pasinaudoti teisės aktuose nustatyta galimybe sustabdyti licencijos galiojimą. Tai leistų žinoti realiai vykdančių licencijuojamą veiklą įmonių ir licencijų skaičių Lietuvoje.

3.4. Departamentas, atlikdamas licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais ir licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais pasiskirstymo Lietuvoje tyrimą, atkreipė dėmesį, kad LIS-e kai kurių savivaldybių pateikta informacija apie licenciją yra nepilna (nenurodyta alkoholinių gėrimų prekybos veiklos rūšis, neįrašyta licenciją išdavusios institucijos atsakingo asmens pareigos, vardas ir pavardė ir pan.). Atsižvelgiant į tai, kad LIS informacija apie licencijas yra vieša ir ja gali naudotis ne tik valstybės institucijos, bet ir ūkio subjektai bei fiziniai asmenys, Departamentas ragina savivaldybes peržiūrėti pateiktą informaciją, ir radus netikslumų, ją patikslinti.